

Eesti Avatud
Noortekeskuste Ühendus

Laiendatud juhatuse ja ekspertkohtumise protokoll 2014 nr 1

Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus

Asukoht: Hotell Euroopa, Tallinn

Kuupäev: 31.03.2014

PROTOKOLL

Algus: kell 11.00

Lõpp: kell 16.00

Kohal: Piret Jeedas (moderaator), Heidi Paabort (Eesti ANK), Margit Piho (Eesti ANK), Natalia Sereda (Eesti ANK), Tiina Sinijärv (Eesti ANK, Keila noortekeskus), Marika Markus (Eesti ANK, Kurtna noortekeskus), Kerli Kõiv (Eesti ANK, Rõuge Vallavalitsus), Piret Eit (Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia), Allan Kährik (Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia), Auli Auväart (Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Lille Maja), Hele Riit-Vällik (Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia), Sergei Drõgin (Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia), Reet Sillavee (ENL), Küllike Altenberg (ENL, Eesti 4H), Anette Räni (Eesti Lastekaitse Liit), Kelly (MTÜ RuaCrew).

Ülevaade toimumust

1. Avaringis jagasid osalejad, mis neid on tänasesse ringi toonud.

Ühelt poolt jäi kõlama soov ja tahe panustada ning saada uusi oskusi ja teadmisi. Samuti tahe ning soov olla muutuste loomise juures. Soov saada selgem arusaam projektist ning näha väga ambitsioonika projekti elluviimist. Kokkutulnud inimeste ring, sh soov aidata sõpru ning olla toredate inimeste keskel. Tulenevalt igapäevatööst aga ka tööalane kohusetunne. Projekt annab võimaluse anda oma panus: jagades oma kogemusi sihtgrupiga või oma oskusi teistele edasi andes (nt draamaõpetus).

2. Kokkuvõtte tegevustest

2.1 KÄSIRAAMAT

Eesmärk: ANK-de käsiraamat töös riskilastega. Koguda Eesti näiteid ja kohandada Norra koostööpartneri poolt väljaantud käsiraamat "Avatud noorsootöö põhitõed" (100 lk) ja lisada valitud metoodikate kirjeldused ja kasutamise õpetused. Toimetatud ja trükitud kujul saab selle iga rakendaja + heade näidete seminaril osaleja.

Ekspertide soovitused:

KELLELE?

Käsiraamat on mõeldud täiskasvanule – noorega tegelevale inimesele, miks mitte ka tudengile. See on praktiline abivahend tegelemaks riskilaste, -noortega. Käsiraamatu kaudu me taotleme hea teoreetilise baasi olemasolu, mis on tihedalt seotud toimivate praktiliste kogemuste jagamisega/näidetega.

MIDA SISALDAB?

- Kuna käsiraamat peaks valmima Norra projekti raames, siis võiks selles raamatus kajastust leida õpetatavad meetodikad Ja kuigi kaks aastat on lühike aeg – siis sellegipoolest ka osalevate noortekeskuste tähelepanekuid.
- Kes on riskilaps? Kuidas teda leida ja ära tunda? Kuidas leida ja kaasata võrgustik?
- Kuidas aru saada lapse enda huvidest ja soovidest?
- Kuidas siduda tööga lapsevanem/kodu?
- Töölehed, mis aitaksid raamatus kirjapandut kohandada ja enda isiklikke situatsioone “läbi mängida”.
- Mõõdikud: kuidas ma mõõdan töötulemust. (Ehk ka näiteid selle kohta, kuidas ise koostada mõõdikuid, et kohandada enda vajadustele vastavalt)
- Erinevad tehnikad/mängulised vormid, kuidas saada noorelt tagasisidet.

NB!

- Raamat ei tohiks “vananeda”, st et tuleb leida lahendus, kuidas tagada järjepidevus ning info kaasaegsus ja uudsus. (Näide: “raamat mapi vahel”)
- Küsime ka noorsootöötajate käest, mida nemad selles raamatus näha tahaksid.
- Leiame head teoreetikud ja praktikud ehk need, kes raamatusse vajaliku sisendi ja panuse annaksid.
- Õppevideod ja käsiraamat võiksid käia käsikäes.
- Raamtul võiks olla ka mitu autorit.

2.2 SOTSIAAL- JA HARIDUSPROGRAMMID

Eesmärk on panna kokku noorte haridus- ja sotsiaalprogramm tööks riskilastega. Rakendamiseks on valitud 10 piirkonda, kus hiljem kontseptsiooni pilootprojektina Rakendatakse/katsetatakse. Programmi kaudu soovitakse arendada 10-19. aastastes noortes loovust, mõtlemist, toimetulemist, meeskonnavaimu, vastutustunnet ja muid eluks olulisi sotsiaalseid oskusi. Tähelepanu pöörame mitteformaalsele kogemusõppele, kontaktnoorsootööle ja vabatahtlikule kaasatusele, mis annab noorele õiguse ning võimaluse osaleda ja panustada talle sobivas vormis ja koguses. Kuna me soovime vastavatesse programmidesse kaasata eelkõige noori, kes on viinud ellu õigusrikkumise või on tal käitumisraskused, saavad noored lisaks heastada tekkinud kahju ja võtta vastutuse tehtud tegude eest. Haridus- ja sotsiaalprogrammide puhul soovime analüüsida ka Islandi noorte rehabilitatsiooniprogramme, kus üks programm kestab noore jaoks 12-16 nädalat.

Ekspertgrupi soovitusel:

Põhimõtted

- Õpetada noorele ütlema ei enesehävituslikele ahvatlustele.
- Jätkutegevused, -tugi.
- Noorte omaalgatuse toetamine – usaldus + vastutus otsast lõpuni
- Sildistamise lõpetamine
- Kui alustad abistamist, mine sellega lõpuni! Kulugu selleks päev, nädal, kuu, aasta või kogu elu – st võta vastutus.

Juhendaja

- Korraldajateks noorsootõtaja ja lastekaitse sest üks kaasab noored ja teine teab tausta/probleeme.
- Juhendaja on VÕTI, kas programm hakkab tööle soovitud suunas.
- Juhendaja tugi – kuhu pöördun, kui enam ei jaks või tundub, et mõistus saab otsa.
- Kuidas motiveerida häid juhendajaid? Vältida ülekoormust
- Lapsevanema kaasamine/teavitamine – oht, et muutume liialt sotsiaaltöö keskseks!

Kuidas?

- Programm peab üle vaatama- mida on Eestis varem rakendatud nt Award (Piret Eit, Ave Papp, noorsootöötaja Imaverest), vanem õde vanem vend (Lemme Haldre), noorelt noorele, Tartu keeruliste klasside õpilaste ja õpetajate tugi.
- Talgud (oma/isekeskis) tavanoor + "rikkuja" + noorega tegelev spetsialist – noorsoopolitsei, ringijuht, õpetaja (võiks olla teisest piirkonnast) – ei avalda ametit (sildistamine), oluline on hea tahe noortega koos olulisi asju teha.
- Esmalt väikeste gruppidega kokkupuuted, seejärel konkreetne „pahateo“ likvideerimine ühiselt.
- Kaasata protsessi head näited: Steve Hobs, Gates... jt, kes oleksid „pätipoistele“ eeskujuks

2.3 VÕRGUSTIKUTÖÖ

Luu toimivad võrgustikud. Kohalike noorsootöoga seotud spetsialistide suutlikkus riskilaste toetamisel on tõusnud. On loodud temaatilised noortekeskuste poolt koordineeritavad mitmetasandilised/ valdkonnaülelised koostöövõrgustikud ja tugisüsteemid üle Eesti, kuhu on kaasatud erinevad valdkonna spetsialistid (lastekaitse, sotsiaaltöötaja, sotsiaalpedagoog, psühholoog, noorteühingu esindaja jne).

Ekspertide soovitus:

Koostöö peab olema TURVALINE, LOOMINGULINE ja „LÕBUS“. Vaja kindlat tööjaotust (jagatud vastutus), ühine arusaam, jätkusuutlik ja tulemuslik. Selleks on vajalik ühiskoolitus võrgustiku liikmetele.

NB! Väga oluline on MOTIVATSIOONI PAKETT (mitte rahaline; tervisekeskuse aastane kaart, SPA külastus, jõusaal jne).

Lisaks vaja tahet ja kindlat soovi ning PROJEKTI SPETSIALISTIDE TOETUS ANK noorsootöötajatele.

2.4 ÕPPEVIDEOD

Eesmärk koos ekspertidega luua 10 1-minutilist õppevideot, mis aitab kaasa töös riskilastega. Videod pannakse üles www.ank.ee ja koostööpartnerite kodulehtedele.

Ekspertide soovitus:

1. Probleem: kes on sihtrühm
  - a. Noorsootöötajad

- b. Lapsed: riskilapsed; „tavalised lapsed“; lastevanemad ja teised lastega seotud inimesed

2. Probleem: Miks? Milleks?

- a. Kaasused, mis tõstavad esile intriigi AGA kuidas neid intrigeerivaid videoid kasutada?

- i. Kaardistada olukord

- ii. Sõnastada probleemid

- iii. Selgitada välja, milliseid probleeme lavastada huvitavaks klipiks (näiteks nagu noorsoopolitsei – „kas sa käitud päriselus nagu internetis“)

- b. Positiivsed näited, millega innustada AGA ja mis siis?

- c. Süsteemne käsitlus, mille abil teavitada AGA ajamaht on selleks liiga väike

- d. Meetodi rakendus

3. Probleem: aeg

- a. Mida selle 1 minuti jooksul öelda jõuab?!

4. Probleem: teemad

- a. Sõltuvad videote otstarbest

- b. Kas probleemid/kasused VÕI pädevused

5. Probleem: tugimaterjalid ja seosed muude tegevustega

- a. Seos käsiraamatuga

- b. Seos koolitusmaterjalidega (töölehed jms)

- c. Seos elektrooniliste keskkondadega

6. Probleem: kas video on vahend või meetod

- a. Kui sihtrühm on noorsootöötajad, siis video on vahend

i. Lavastatud videod

1. Tehnika (millega teha)
2. Teostaja (kes teeb)

ii. Avastatud videod

1. Klipid meediast, kunstist, www-st
2. Klipi kommentaar vms täiendus

iii. Kas videol on alltekst, sissejuhatav tekst – ei, video on kohe asjast (liiga väike ajamaht)

b. Kui sihtrühm on noored, võib video olla meetod

i. Noored ise genereerivad ideed probleemsetel teemadel „mis on need riskid, milles elavad tänapäeva noored?“ - 85 ANK-i osalevad nõ konkursil, igast ANK-ist üks video

ii. Noored ise teostavad

iii. Seejärel valitakse välja parimad 10, millest saavad õppevahendid

1. Alternatiivina võetakse välja valitud 10 videot üles professionaalide poolt

preemia

iv. Parimad saavad mingit laadi

7. Probleem: levitamine

- a. Kuidas teha, et need klipid ei kaoks üldisesse infomürasse
- b. Promo seoses käsiraamatuga
- c. ETV promo – parimad levitatakse ETV-s
- d. Kõik klipid levitatakse Youtubes jm videojagamiskeskondades. Noored on nagunii enamasti internetis – selle kaudu saab klippe kiiresti levitada

Eesti Avatud
Noortekeskuste Ühendus

2.5 KOOLITUSTEGEVUSED

Eesmärk pakkuda noorsootöötajatele võimaluse õppida erinevaid meetodikaid töös riskilastega. Üks tegevus on õppevisiit Norra. Toimub koostöös Ungdom & Fritid organisatsiooniga, mis on katusorganisatsioon noortekeskustele Norras. Delegatsioon on 10 liikmeline, 4 ööpäeva. Programmi eesmärk on Eesti ANK-i võimekuse suurendamine töötamaks riskirühma laste ja noortega. Visiidi raames tutvutakse sealse katusorganisatsiooni tööga ja külastatakse riskinoortega töötavaid asutusi, et kaardistada kasutatavaid huvipõhiseid meetodikaid (kasutatakse 3 erinevat meetodikat- Yo-Pro, Art ja LØft). Pärast õppevisiiti toimub olemasolevate kaardistatud huvipõhiste meetodikate analüüs, kohandamise võimalused noortekeskuste jaoks. Koolitusprogrammide kokkupanek.

Ekspertide soovitusel:

1. Koolitused peavad andma meile oskuslikuma, julgema, suurema tahtmisega, meetodeid põhjendada ja analüüsida oskava noorsootöötaja, kes suudab olla tugev võrgustikuliige ning meetodite rakendaja oma paikkonnas nii, et sellest saavad kasu nii noored kui kogukond.
2. Koolitused peavad olema mitmekülgsed ja andma vastuse küsimusele, kuidas see meetod mujal rakendub ja kuidas võiks rakendada minu paikkonnas. Meetodika põhjalik ülevaade koos praktiliste näidetega, teooria ja VARIATSIOONIDEGA (kuidas on ta kohandatav just minu kodukohas)
3. Koolituste puhul on oluline hoida meel avatuna ja vastu võtta kõik seal pakutav, kuid samas hinnata meetodi rakendamist kriitiliselt kogu projekti jooksul, et selgitada välja selle rakendamise nüansid Eesti olustikus. Ehk suudame luua oma eestipärase meetodi mõne aasta jooksul.
4. Tähtis on teada, kuidas meetodeid rakendatakse. Kavandatavad rakenduslepingud on väga hea plaan ja samuti kosisioonid ja coaching. See aitab hoida kogu protsessi jälgitavana ja pidevas analüüsi olevana. Vajalik oleks teada, kuidas teised partnerid neid meetodeid rakendavad ja tutvustavad oma institutsioonides (kõrgkoolid, teised ühendused (ENL, Lastekaitse Liit). Kui me teeme asju ühtse asjalikkusega, siis saab ka mõju olema suurem. (Lastekaitse Liit - laagrites töö lastega, kõrgkoolid - töö tudengitega, praktikantidega)
5. Igas ühenduses peaks olema siis inimene, kes vastutab selle projekti tegevuste ees oma ühenduses.
6. Projekti lõppedes peaks olema siis lühiuurimus, mis toob välja meetodite rakendatavuse, kasutegurid, sihtgrupi huvi jne.
7. Partnerite rakendamisel kindlad sammud - nt Norra õppereisi järgselt peaks ekspertgrupp välja tooma konkreetsed sammud, kuidas nende asutus selle uue materjaliga edasi toimetab.

8. Norra õppereisi puhul jälgida: seos meie ühiskonnaga, kogukonnaga (erinevused);nüansse, mis loevad; süsteemide erinevus Norraga (nt koolid); osapoolte kaasatavus.

2.6 SEIRE

Eesmärgiks projekti mõjuanalüüs ja seire. Analüüs toimub läbi üliõpilaste kursuse- või lõputööde. Koostöös ülikoolide ja Norra partneriga soovitakse leida magistri ja doktoritööde tegijaid väljaspoolt Eestit. Ekspertgrupp analüüsib lõpu- ja kursusetöid, magistritöid või doktoritöid. Tehakse vajalikud järeldused ja koostatakse ANK-le suunatud töömudel vastavate metoodikate kasutamise kohta. Iga tegevuse (huvitegevus, laager, programmid, huvipõhiste metoodikate grupid jne) tarbeks on valminud noorte tagasisidelehed ja analüüsisüsteem, mis annavad tagasisidet nii valitud tegevuse, juhendaja kui ka õppimise väärtuse kohta. Osalejate rahuolu valitud tegevustega (huvitegevus, huvipõhised grupid, laagrid) on 80% ulatuses 4 palli 5-st.

Ekspertide soovitused:

Nägemus seire üldisest struktuurist

Analüüsisüsteemi väljamõtlemine (sinna kuuluvad kõik järgnev)> Vaatluslehed (ANKi juures toimivate tegevuste kohta), Üliõpilaste uurimused, ANKide vahearanded, tagasisidelehed (täidavad erinevad aktsionärid), **statistika kogumine** > Analüüsisüsteemi tulemus (kõik eelnev pannakse kokku ja analüüsitakse läbi) > tulemuse põhjal teeb ekspertgrupp oma ettepanekud projekti lõpparuandesse, mõju analüüsi.

1. Konkreetsemad mõtted konkreetsete punktide osas

1. Üks olulisimaid tegevusi on **hetkeolukorra kaardistus**. Selle tulemusena näeme, milline on ANKides töötavate inimeste kvalifikatsioon, kui palju noort praegu käib ANKides, milline on olemasolev koostöö teiste noortevaldkonnas tegutsevate organisatsioonidega selle ANKi piirkonnas jne.
2. Oluline on tegeleda ka **jätkusuutlikkusega**, ei ole mõistlik panustada tööd ja raha ainult selleks kaheks aastaks. Seda tagab koostöö erinevate organisatsioonidega, ministriumitega, KOVidega, oluline on teha ühiseid arenguvisionõ. Oluline on kaasata terve protsessi vältel eksperte ja analüütikuid väljast poolt.
3. Kõige olulisem punkt üldse on **fookuse seadmine** ehk keda me selle kahe aasta jooksul mõjutada soovime/suudame. Võimalikud variandid: üksikisik noor, noorsootöötaja, noort ümbritsev võrgustik, ANK noort ilmselt ei jõua. Üks grupp arvas, et kõige parem, jätkusuutlikum oleks tegeleda **võrgustikuga**, kuna see jääb alles ka pärast kahte aastat. Võrkustiku osas peaks koostööd tegema erinevate MTÜdega (kodukant jne), noorteühingud, koolide, lasteaedadega, noortepolitseiga, noorteinfoaga, ststötötajatega jne.

Eesti Avatud
Noortekeskuste Ühendus

4. **Tagasisidelehed** peaksid olema suunatud noortele, lapsevanematele, õpetajatele, ANKi töötajad. Noor ei peaks täitma lehte pärast igat sündmust, vaid **pikema huvitegevuse lõpus**. Oluline kaastulemus peaks olema, et noor aduks ja **teadvustaks mitteformaalsest haridusest saadud kogemust ja teadmist**. Õpetajate juures on ilmselt mõistlikum küsida **paar kuud pärast ANKi** juures tehtud tegevust, kas õpetajad on ülevõtnud meetodeid. Töölehed võiksid olla nii **elektroonilised kui paberkandjal**, kasutatavad olenevalt olukorrast. Ehk võiks olla mingi **äpp** või **muu süsteem**, mis lihtsustaks/vähendaks ANKi töötaja tööd. Hea näide **Rootsi süsteemist**. Noorsootöötajad **peaksid läbima enne ka koolituse**, kuidas õigeid küsimusi küsida. Tagasisidelehte koostamine peaks käima **koostöös ekspertidega**.

Kohtumise lõpus anti teada, et järgmisena arutatakse ettepanekuid laiendatud juhatus nr 2 raames Tartus (16.04.2014).

Järgmine ekspertgrupi kohtumine toimub Oslos, kui tehakse kokkuvõtteid õppevisiidil nähtust.

Koostas: Heidi Paabort, projektijuht

